

Orsós Anna

A Wislocki Henrik Szakkollégium érintkezései, beágyazódása a PTE rendszerébe

SUMMARY

The Faculty of Arts's Department of Gypsy Studies in the Institute of Education has been gathering together and integrating Gypsy/Roma originated students, and students interested in this topic in general for more than ten years at the University of Pécs. Henceforth we will look at how this department connects into the university system, and how the activities it represents helps Gypsy/Roma young people integrate into society.

Összefoglaló

A Bölcsészettudományi Kar Romológia és Nevelésszociológia Tanszéke több mint tíz éve fogja össze és integrálja a PTE különböző karain tanuló cigány/roma származású diákokat, illetve azokat a hallgatókat, akik érdeklődnek a romológia tudományterülete iránt.

A továbbiakban áttekintjük, hogy az e tevékenységet felvállaló tanszék miként kapcsolódik az egyetemi rendszerbe, és az általa képviselt tevékenységek milyen módon segítik a cigány/roma fiatalok társadalmi integrációját.

Kulcsszavak: cigány/roma hallgatók, társadalmi integráció, stratégia, romológia

A magyarországi cigányok/romák társadalmi integrációja érdekében az egyetem elsősorban az ismeretterjesztés, a kutatási és oktatási területek erősítését tartja szem előtt. Mindez országosan is szükséges ahhoz, hogy a cigányság identitása erősödjön, és saját értékeit ismerve el tudja magát helyezni a nemzeti kultúrában, miközben a társadalom is elismeri a kulturális különbözőségek létjogosultságát és azt a sokszínű társadalom természetes részének tekinti.

A tudományos információkon alapuló fejlesztéseknek különösen fontos terepe a társadalmi integráció erősítése, a leszakadó kisebbségi csoportok, főként a cigány/roma lakosság iskolázása, kultúrájának őrzése és fejlesztése is.

A Pécsi Tudományegyetemen komoly intellektuális, szellemi és morális bázisa van azoknak a törekvéseknek, amelyek azért küzdenek, hogy minél több identitását vállaló cigány/roma fiatal tanuljon az egyetemi karokon. Fontosnak tartja olyan hatékony és fókuszált Roma Integrációs Stratégia elfogadását és megvalósulását, amellyel tevékenyen hozzájárulhat az uniós roma keretstratégia, valamint a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia¹ vállalásainak teljesüléséhez. Ennek érdekében a Pécsi Tudományegyetem több területen tűz ki további részcélokat:

Fontos, hogy az egyetem úgy váljon befogadóvá, hogy polgárainak lehetőségük legyen az egyetem által meghirdetett kurzusokon, rendezvényeken stb. ismereteket szerezni, pozitív attitűdöt kialakítani a cigány/roma közösségekkel kapcsolatban.

Nélkülözhetetlen az is, hogy az egyetem a különböző karokon tanuló cigány/roma hallgatók számára a méltányosság elve szerint, támogató háttér működtetésével biztosítsa a tudáselsajátítást, a készségek, képességek fejlesztését, a kompetenciák stb. megszerzésének lehetőségét, amely az érintett hallgatók számára a tanulmányaik sikeres befejezését eredményezi.

Mindemellett célként jelenik meg az integráció elvének érvényesítése is azzal, hogy megelőzi a kirekesztés és kirekesztettség mindenfajta formáját, és garantálja a



Kalányos István, a Wlislócki Henrik Szakkollégium egyik alapító tagja

Milyen emlékeid vannak a Wlislócki Henrik Szakkollégiummal kapcsolatban?

„Én az elsődleges hasznát abban láttam, hogy közösséget épített azokból a hallgatókból, akik mindenféle szakokra jártak az egyetemre. Romák elég kevesen voltunk. A Romológia Tanszék nagyon jó céljának tartottam azt, hogy összefogjon minket. Ez a szakkollégium pedig egy rendszeres találkozási alkalom volt, egyáltalán, hogy tudjunk egymásról. De azon felül, hogy voltak rendszeres találkozók, kialakítottunk közös célokat is. Eleinte a közösségépítés mellett fontos volt az is, hogy megszervezzük a saját tanulmányaink segítségét. Volt egy mentorprogram, ez is a pályázat keretein belül. Ez volt az egyik, hogy a tanulmányainkat előrevigyük, illetve volt a Wlislócki Henrik Szakkollégiumnak egy újsága, amibe írhattunk, ami publikációs lehetőség is volt, illetve egyáltalán azokat a dolgokat megmutathattuk, amit a saját szakjainkon művelünk. Akkor egy idő után megtudtuk, hogy vannak más szakkollégiumok is, akikkel lehet kapcsolatot építeni, és innentől kezdve más célja is lett a szakkollégiumnak, magunkat is próbáltuk nyilván fejleszteni, hogy méltóak legyünk a másik szakkollégiumokkal való kapcsolatra. Illetve egyáltalán meg akartuk mutatni kifelé is.”

befogadást, az egyénhez igazodó teljes körű és differenciált fejlesztési eljárásokat minden nemzetiséghez tartozó, így a cigány/roma hallgatók esetében is.

Olyan hatékony és fókuszált Roma Integrációs Stratégia elfogadására és megvalósulására törekszik, amely egyfajta minimálisan elvárt azonos elméleti – vagy ebben az esetben inkább – *szemléleti* pozíció kialakítását és annak hangsúlyos kimondását célozza meg.

Ennek a pozíciónak két alapvető eleme a *szemléletformálás* és a *méltányos szolgáltatások*. Ezek jelölik ki a program célcsoportjait és teszik nyilvánvalóvá szándékainkat: azaz egyszerre figyelünk a cigány/roma, és nem-cigány/nem-roma közösségek tagjaira, az egyetemi polgárok mindegyikére (PTE ROMA STRATÉGIA, 2013).

Előzmények

A Pécsi Tudományegyetem az első volt a felsőoktatási intézmények között, amely határozott célul tűzte ki a hazai cigány/roma kisebbség felsőfokú továbbtanulásának támogatását.

Ebben az erőfeszítésben döntő szerepet játszott:

- a) a *kisebbségi törvény megalkotása* (1993), amely a hivatalosan elismert nemzetiségeknek járó oktatási támogatás értelmében iskolázási programokat írt elő a cigány csoportok kultúrájának megőrzése érdekében;
- b) a *Gandhi Alapítványi Gimnázium pécsi megszervezése*, amely – más nemzetiségek középiskoláinak mintájára – a cigányság számára létrehozott nemzetiségi oktatási intézmény;
- c) *egyetemi szak (Romológia) akkreditációja a bölcsészkaron* a cigány/roma lakosság kultúrájának megőrzése, ápolása, továbbadása, a cigány/roma és a kérdések iránt érdeklődő nem cigány/roma fiatalok, a területen dolgozó felnőttek tudományos felkészítése érdekében;
- d) *romológia tanári szak alapítása és működtetése*;
- e) *doktori iskola alapítása*, amelynek része a romológia program;
- f) a *szakkollégium létrehozása* a tudományos kutatásokat végző hallgatók támogatása céljából (Wlislocki Henrik Szakkollégium);
- g) a *műveltségi tárgyak* között szerepel romológia tárgyú kurzus: az elmúlt szemeszterekben palettakurzusként Bevezetés a romológiába címmel;
- h) a cigány/roma kulturális örökség és a társadalmi problémák kezelése érdekében *szervezett pedagógiai továbbképzések* rendszerének kialakítása, előadások tartása az ország egész területén;
- i) *rendszeres részvétel a kormányzati szintű egyeztetésekben*;
- j) *cigány/roma civil egyesületek szervezésében és fenntartásában való rendszeres részvétel*, beleértve a nevelőotthonok, börtönök és más zárt intézményekben folyó fejlesztőmunkát.

Romológia a Pécsi Tudományegyetemen

A romológia mint tudományterület a Pécsi Tudományegyetemen az elmúlt több mint egy évtizedben számos szervezeti formában is működött. A specializációból való 1997-es elindulást 2000-ben önálló tanszékké alakulás követte a BTK-n belül, amely – jelenlegi formájában – a nevelésszociológiával összevonva a Neveléstudományi Intézet tanszékévé vált.

A szakon tanuló hallgatók nem a hagyományos, diszciplináris tudománnyal találkoznak, hanem – hasonlóan a BTK más nemzetiségi szakjaihoz – ún. field study-val, amely a cigányság történetét, nyelveit, kulturális sajátosságait, települési jellemzőit, európai jelenlétét kutatja és elemzi, hangsúlyosan kitér azokra az egészségügyi, szociális, lakhatási problémákra, amelyek megoldása külön feladatot jelent a kormányzatok számára.

Tanszéki tevékenységeink

1. Oktatás. A meglévő oktatási kínálat bővítése további célcsoportok számára

- Nappali
- Levelező
- Külföldi diákok bevonása
- Más egyetemi szakokhoz kiejánlható kurzusok
- Pedagógus továbbképzés
- Szakvizsga
- Cigány nyelvi képzések



Kőszegi Sándor, PTE ÁJK Jogi asszisztens szakos hallgató, 2013 óta a Wlislöcki Henrik Szakkollégium tagja

Te miben látod a Wlislöcki Henrik Szakkollégium hasznát?
 „Véleményem szerint az egy nagyon jó dolog, hogy van egy olyan szakkollégium az egyetemen belül, amely integrálja a hasonló érdeklődésű fiatalokat, így beleértve a roma fiatalokat, és akik a romológia iránt érdeklődnek. Valamint egy nagyon jó közösséget ad, amely segít az egyetemi életben boldogulni, és ezen kívül sok hasznos információt ad a tudományos kutatásokban, a publikációkhoz és a hasonló dolgokhoz. Úgy gondolom, hogy mindenképpen fejlődést fog adni számomra a szakkollégium, segíteni fog abban, hogy én is értelmiségivé váljak, és leginkább annak örülök, hogy segít a nyelvvizsga megszerzésében, valamint segíti a további tanulmányaimat a jövőben.”

- Nyelvvizsga központ
- Doktori képzésben való részvétel: a BTK-n akkreditált Neveléstudományi Doktori Iskola egyik programjaként a romológia is megjelenik.

2. Kutatás. Saját kutatások a romológia minden területén az aktuális fejlesztési kérdések kapcsán Pécsen és a dél-dunántúli régióban.

E kutatások gyakran alapjai az intézményi, illetve regionális szintű döntéseknek, a továbbiak pedig hozzájárulhatnak a romológia tudományterületének bővítéséhez, valamint a szakmapolitikai döntések megalapozásához. A tanszék fontosnak tartja a PTE-n folyó romológiai témájú kutatások összehangolását (keretet adni a különböző tanszékek és karok kutatóinak együttműködéséhez), de a városból, ill. a régióból érkező kutatási-fejlesztési igények, megkeresések kielégítéséhez is szervezett alapot nyújt. Lehetőségeihez mérten tudományos kutatási pályázatokon vesz részt, hogy a cigányságra vonatkozó alapkutatásokat végezhesen, valamint lehetőséget biztosít külső partnerek számára különböző kutatási programokban való együttműködéshez.

3. Fejlesztés. A tudományterület folyamatos bővítését célzó és a kutatásokra építő tevékenységek

A tanszék feladatának tartja az oktatási segédanyagok fejlesztését és megjelentetését mind a felsőoktatás romológiai tárgyú programjaiban, mind a közoktatásban a cigány tanulókat oktató-nevelő intézményekben.

További célcsoportok bevonása érdekében a karon indítható új képzési formák kidolgozását kezdeményezi, támogatja és abban részt vesz. Fontosnak tartja továbbá a külső gesztorok oktatásfejlesztési, képzési programjaiba való bekapcsolódást, a szakmai, tudományos tartalmak biztosítását is. A tanszék az elért eredmények széleskörű terjesztése érdekében gyakran ad teret a nyilvánosságnak: tudományos konferenciák rendezésével (hazai és nemzetközi), illetve nem saját rendezésű konferenciákon való részvételével.

Széleskörű tevékenységének közzététele szempontjából sok gondot fordít tanszéki honlapjának fejlesztésére és működtetésére (interneten elérhető tudástárral, a kurzusokhoz kapcsolódó irodalmakkal, kollégáink publikációival, tananyagokkal, a közoktatásban dolgozó pedagógusoknak szánt szakmai segítő anyagokkal). A tanszék Gypsy Studies című kiadványsorozatát oktatói és hallgatói tanulmányok kiadásával évek óta folyamatosan és nagy sikerrel bővíti.

Érdeklődésre tart számot a tanszék ismeretterjesztő tevékenysége, amely a már meglévő akkreditált szakmai továbbképző programok propagálásával, kijánlásával, új programok kifejlesztésével és a célcsoportok bevonásával, a szélesebb nagyközönségnek szánt ismeretterjesztő előadások szervezésével és koordinálásával valósul meg a cigánysággal kapcsolatos témakörökben.

A tanszék szakmai kapcsolatrendszere (hazai és nemzetközi) évről évre bővül. Ennek ápolását és e kapcsolati partnerek bevonását akár az oktatásba, akár a tudományos szakmai konferenciákba, pályázati projektekbe igyekszik az egyetemi lehetőségek figyelembe vétele mellett minél szélesebb körben megvalósítani.

Fejlesztési feladatai között elengedhetetlennek tartja gyűjteményeinek fejlesztését is, így a könyvtári, hangtári, videotári állományának bővítése mellett különböző forráskutatások gyűjtését is kiemelten kezeli.

A tanszék keretei között működő Romológiai Kutatóközpont² kíván tudományos hátteret biztosítani az egyetemen belül, illetve a dél-dunántúli régióban a társadalmi integráció szempontjából fontos kutatásoknak és fejlesztéseknek.

A kutatóközpont létrehozása azzal a céllal történt, hogy egy olyan struktúra jöjjön létre, amely a Pécsi Tudományegyetemen belül a romológia szerteágazó tudományterületét képviseli, és ezzel megteremti a fejlesztési, kutatási, oktatási, publikációs, gyűjteménykezelési lehetőségek szélesebb körű kiaknázását.

Célja, hogy kezdeményezze és keretet biztosítson a romológia tudományterületével kapcsolatos diskurzusok megvitatásához. A különböző tudományterületek (oktatás, társadalomtudományok, nyelvészet) aktuális kérdéseivel, kutatásaival foglalkozó szakemberek bevonásával lehetőséget biztosít érdeklődő hallgatóinknak arra, hogy átlássák és megértsék az adott tudományterület és a romológia kapcsolódási pontjait, aktuális teendőit, melyeknek a jövőben maguk is értő szakembereivé válhatnak.

A PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék Romológia Kutatóközpont – szem előtt tartva a tudományos-szakmai követelményeket, az aktuális társadalmi kihívásokat és szakmapolitikai kérdéseket – három műhelyt indított a 2011/2012-es tanév tavaszi szemeszterében. A Nyelvi Műhely a magyarországi cigány nyelvek, a romani és a beás nyelv komplex tárgykörével főként nyelv-specifikus kérdésekkel foglalkozik. A Társadalmi Tanulmányok Műhely elsődleges feladatának tekinti a romákat, cigányokat, ill. közösségeiket bármilyen módon tematizáló társadalomtudományi, bölcséleti tudások rendszerezését, elemzését, fókuszálását, s így módon tényleges tu-



Trendl Fanni, PhD hallgató – PTE Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskola, 2009 óta a Wlilocki Henrik Szakkollégium tagja

Te miben látod a Wlilocki Henrik Szakkollégium hasznát, legfőbb küldetését?

„Azt gondolom, hogy saját példámon megtapasztalva, szakmai előrejutást biztosíthat. Szerettem olyan kompetenciákra, amelyekre más módon egyetemi tanulmányaim alatt nem volt lehetőségem. A konferenciaszervezés, egy-egy pályázat kivitelezése a megírástól kezdve a pályázati elszámolásig – felelősséget tanultam. Hogy hogyan kell emberekkel bántani, emberi kapcsolatok tekintetében is hasznos volt. Miben látom a küldetését? Ez kettes: alapvetően a romológia szakhoz kapcsolódó hallgatók és az ahhoz kapcsolódó tudományos munka egyik fóruma, egyik helyszíne. Másrészt az egyetemen mint cigány/roma hallgatók közössége, mint programok megvalósítója vesz részt. Tehát alapvetően társadalmi problémákról beszél, felszínen tartja ezeket a kérdéseket. Azt gondolom, hogy a társadalmi hasznosság az egyik legfontosabb küldetése, a kérdésnek a feszegetése a cigány/roma népességgel kapcsolatban.”

dományos diskurzus kezdeményezését és fenntartását. A Nevelésszociológia Műhely nevelésszociológiai, oktatáspolitikai/ oktatásirányítási, módszertani, tantárgyi és a tananyag tartalmára vonatkozó kérdéskörökkel egyaránt foglalkozik.

A Romológia Műhely Program kialakításakor kiemelt szempontok szerint a műhelyekben folyó tudományos-szakmai munka feladatának tekinti a társadalmi hasznosítást, megteremti annak a lehetőségét, hogy a műhelyek az igényeknek megfelelően specializálódjanak, szóródjanak. A műhelyek vezetői feladatait a tanszéki oktatók/kutatók látják el, akik a műhelyek rendszerességére törekednek és igyekeznek a műhelyekben folyó tudományos-szakmai munka eredményei és részeredményei számára folyamatos szakmai és/vagy társadalmi nyilvánosságot biztosítani.

A műhelyek koncentrikusan szerveződnek. A PTE Romológia és Nevelésszociológia Tanszékének szakemberei és induló közösségei fokozatosan szélesítik a bevont kutatók, szakemberek körét: a PTE és más egyetemek, felsőoktatási intézmények és kutatóintézetek, határon túli felsőoktatási intézmények, tudományos kutatást végző intézetek és magánszemélyek, magyarországi és külföldi NGO-k kapcsolódnak be a műhelyek munkájába (ROMOLÓGIAI KUTATÓKÖZPONT, 2012).

Tehetséggondozás: Wlislócki Henrik Szakkollégium

A Szakkollégium a Pécsi Tudományegyetem önálló szervezeti egysége, nem önálló jogi személy. A Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának Romológia és Nevelésszociológia Tanszéke biztosítja a Szakkollégium szakmai kereteit és infrastrukturális hátterét.

A Wlislócki Henrik Szakkollégium 2002-ben indult útjára az Európai Unió-s előcsatlakozási (PHARE) támogatással, hogy összefogja és integrálja a PTE különböző kairain tanuló roma/cigány származású diákokat, illetve azokat, akik érdeklődnek a romológia tudományterülete iránt. Az indulás időszakában alakultak ki azok a tevékenységek, melyek a következő évtizedben – elsősorban a támogatásoktól függően – kisebb, nagyobb mértékben folyamatosan működtek. A fókuszban mindvégig a roma/cigány, illetve a romológia iránt érdeklődő hallgatók tudományos előrehaladása állt, de e mellett fontos szerep jutott a közösségfejlesztésnek és a tématerülethez kapcsolódó társadalmi szerepvállalásnak is.

Az évek során számos projektet valósítottak meg a Szakkollégium hallgatói, amelyek közül az alábbiakban néhány „mértékadó” kerül kiemelésre.

- 2002-2004-ig mentori rendszerrel és számos képzési szolgáltatással támogatta a Szakkollégium a bekerülő roma/cigány hallgatókat. E mellett kiemelt figyelmet fordított a közösségfejlesztésre és elindult a WHSZ elnevezésű szakkollégiumi folyóirat is a már említett PHARE forrás felhasználásával.
- 2005-2006 között kisebb projektek valósultak meg: a diákok közösségi teret alakítottak ki maguknak, kisebb kutatásokat bonyolítottak és nyitottak az egyetem többi hallgatója felé romológia témájú filmklubbal, kiállításal, előadásokkal. E mellett a szakkollégisták bevonódtak az

egyetemen oktatók kutatásaiba is, ezzel szerevve tudományos tapasztalatokat.

– 2007-ben elindult a társadalmi szerepvállalás is a hallgatók körében: olyan civil szervezetekben végeztek önkéntes munkát mindahányan, ahol tudtak foglalkozni hátrányos helyzetű és roma/cigány gyerekekkel, közösségekkel. Ezt követően a hallgatók maguk is alapítói lettek hasonló civil szervezeteknek, és a Szakkollégiumban szerzett társadalmi szerepvállalással kapcsolatos tapasztalataikat így kamatoztatták.

– 2008-ban a cigánysággal kapcsolatos ismeretek terjesztése volt a szakkollégisták egyik fontos célja. Így kurzust tartottak a tanárképzésben részt vevő diákoknak a cigány/roma népe sséggel kapcsolatos témákban és Vurdona című fotókiállítást szerveztek, mely a holland és brit travelerek hétköznapijait örökítette meg.

– 2009-ben a tudományos munkán volt a hangsúly: kutatást valósítottak meg a szakkollégisták közösen pályázati támogatás segítségével. A téma a leghátrányosabb helyzetű kistérségek komplex felzárkóztató programjának vizsgálata volt, illetve az ott élők szociális, oktatási és munkaerő-piaci helyzetének felmérése. Eredményeiket tudományos konferenciákon és tanulmánykötetben mutatták be.

– 2010-ben tovább folytatódott a tudományos élet. Az egyetem „Nyitott egyetem – a tudomány disszeminációja” című pályázatának keretén belül a szakkollégisták „Esélyegyenlőség a felsőoktatásban” címmel szerveztek konferenciát. Az eseményen elhangzott előadásokból, kutatásokból, a részt vett szervezetek tevékenységeit bemutató anyagokból és kutatásaikból konferenciakötet jelent meg (GYPSY STUDIES, 23-24-25).

– 2010 őszén Mentorprogram is működött, melynek során a Szakkollégium felsőbb éves hallgatói a Romológia Tanszék első éves diákjainak segítettek eligazodni az egyetemi életben. Ugyanakkor a szakkollégisták



Dr. Varga Aranka egyetemi adjunktus, PTE BTK Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, 2005 óta a Wlislócki Henrik Szakkollégium vezető tanára

Te miben látod a Wlislócki Henrik Szakkollégium hasznát, legfőbb küldetését?

„Szerintem a haszna elsődlegesen az, hogy azok a fiatalok, akik szeretnének a tanszék körül egymással egy közösséget alkotni, barátkozni és az egyetemen is otthon érezni magukat, azoknak erre van lehetősége. Ez a legeslegfőbb haszna, és a küldetése az, hogy azok a fiatalok, akik betéblábolnak az egyetemre, és azt érzik, hogy úristen, hol vagyok, és legszívesebben visszafordulnának és elszaladnának, azoknak olyan helyet hoztunk létre, ami ettől a visszafordulástól tartja vissza őket.”

által szervezett filmklub segítette a cigányság témakörének nyilvánosságát. A vetítések után beszélgetések zajlottak, ahol a diákok megoszthatták egymással az érzéseiket, kérdéseiket a filmek kapcsán.

– 2011-2012 során a Szakkollégium diákjai a Romológia és Nevelésszociológia Tanszékkal közösen rendezték meg a Romológia „akkor és most” című konferenciáját, melyen a Romológiát végzett hallgatók kutatásainak bemutatására került sor. E mellett a Szakkollégium kapcsolatot építettek ki más országok romológus hallgatóival, mely kapcsolatra építve szakmai utakat tervezett.

– A Szakkollégium 2013-tól két projektet valósít meg.

Az egyik a Pécsi Tudományegyetem TÁMOP 4.2.3 pályázatán belül támogatja a szakkollégisták külföldi kapcsolatépítését romológia műhelyekkel. A Prágai Egyetemmel kialakítandó szakmai-tudományos kapcsolat intézménylátogatással, közös kutatás kialakításával jár majd együtt. A projekt a Pedagógiai Program készítésének időszakában indult, a megvalósítás folyamatáról részletes dokumentációt vezet a megvalósítás felelőse. A megvalósítás során a Szakkollégium törekszik arra, hogy a Pedagógiai Programban részletezett TÁMOP projektet szakmailag kiegészítse, egyes tevékenységeinek eredményességét erősítse és külföldi romológiai műhelyekkel kapcsolatot építsen. Így elsősorban a TÁMOP projekt Hálózatépítésre és Tudományos kutatásra vonatkozó projektelemeihez kapcsolódik.

A másik megvalósuló tevékenység a Szakkollégium saját TÁMOP projektje, mely 2013 februárjában indul és 2015 júniusában zárul. A TÁMOP projekt tervezésekor végzett helyzetfelmérés megállapításaihoz igazodó szakmai program alapvető célkitűzése, hogy a megvalósító Szakkollégium hozzájáruljon a közéleti feladatvállalás iránt elkötelezett, aktív társadalmi párbeszédet folytató cigány/roma értelmiségiek formálódásához, akik a szakmai kiválóságot ötvözik a társadalmi és szociális kérdések iránti érzékenységgel. Ezen cél érdekében a Szakkollégium szakmai programja arra irányul, hogy a felsőoktatásban tanuló és a Szakkollégiumhoz csatlakozó hátrányos helyzetű, elsősorban cigány/roma származású hallgatók tanulmányi sikerességét előmozdítsa, őket kutatási tevékenységekbe bevonja, valamint társadalmi szerepvállalásukat meg erősítse.

Tervek szerint a TÁMOP projekt támogatási időszakában a Szakkollégium minimum 28 szakkollégista számára nyújt széleskörű szolgáltatást az egyetemi tanulmányaik sikeres elvégzéséhez. A TÁMOP projekt szakmai programjának kidolgozói és megvalósítói jelenlegi és volt szakkollégisták, egyetemi oktatók és más szakemberek. A program kidolgozása és megvalósítása az inklúzió (befogadás) szemléletén nyugszik, és a módszertana egyaránt épít a projektpedagógiára, valamint a kooperáció alapelveire (WHSZ PEDAGÓGIAI PROGRAM, 2013).

Néhány javaslat a PTE szervezeti egységei és a Romológia és Nevelésszociológia Tanszék által végzett tevékenység kapcsolódási pontjaihoz

Az egyetemnek nem feladata, hogy az alap- és középszintű oktatást-nevelést koordinálja. Ezzel szemben jelenlegi szerkezetében az óvodapedagógus-képzéstől és továbbképzéstől a tanítóképzésen és továbbképzésen, a tanárképzésen és továbbképzésen át az egyetemi szinteken folyó képzésekbe irányíthatja ennek lehetőségét (a felkészülésben és a helytállásban segítséget nyújthat cigány/roma nők és férfiak diplomássá váláshoz, ezzel közvetetten az érintett korcsoportok – kisgyermektől a fiatal felnőttekig – sikeres beilleszkedését segítve elő). A különböző értelmiségi pályákra felkészítő egyetemi szakok mindegyikének feladata, hogy törekedjen a cigány/roma fiatalok közötti tehetségeket is beiskolázni. A felvételt követően a beválás erősítése kiemelkedő, programszerű feladata a felsőoktatási intézményeknek. Mivel sem a cigány/roma fiatalok tényleges számáról nincsenek pontos adataink, sem azok az erőforrások összegyűjtési szinten nem kerültek még feltárára, melyek segíthetnének e hallgatók társadalmi integrációját, az alábbi feladatok elvégzésére lenne szükség mihamarabb:



Dr. Beck Zoltán egyetemi adjunktus, PTE BTK Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, a Wlilocki Henrik Szakkollégium egyik alapító tagja, volt vezetője

Te miben látod a Wlilocki Henrik Szakkollégium hasznát, legfőbb küldetését?

„A minimális haszna az, hogy képes közösséget teremteni azok között a hallgatók között, akik a szakkollégiumi körhöz tartoznak, vagy abban munkálkodnak. Az nagy kérdése szerintem a szakkollégiumnak, hogy végül milyen irányt talál – tevékenységei közül melyek válnak hangsúlyossá. A hallgatók különböző tudományok iránt érdeklődnek, különbözőnek végzettségeik és kvalitásaik tekintetében, a szakkollégiumnak bizonyosan ez sajátos működést kölcsönöz. Az valószínűsíthető, hogy koncentrált és egyirányú tudományos munkát ez a közösség nem fog tudni megjeleníteni vagy reprezentálni, az ily módon épített szakkollégiumban. Az egy nagy kérdés, hogy a szakkollégiumban szereplőknek, mint individuumoknak, hogyan tud segíteni abban, hogy tudományos vagy általában véve értelmiségi karrierjük miként alakul a jövőben. A szakkollégium akkor teljesíti be a célját, hogyha a benne szereplő figuráknak, annak a tizenegynéhány srácnak, lánynak ténylegesen a saját személyes életpályájához tud majd hozzáadni.”

1. Erőforrás-feltárás: A Romológia Kutatóközpont koordinációjában erőforrás-feltárást kell végezni az egyetem karai, intézetei, tanszékei körében: hol, kik foglalkoznak romológiai tárgyú kutatásokkal, milyen témában kutatnak/kutattak, kik, milyen témában publikáltak.
2. A Romológia Kutatóközpont honlapjának fejlesztése: A honlap-szerkezet kialakítása, informatikai szolgáltató igénybevétele abból a célból, hogy az erőforrás-feltárás eredményei (egyetemen belül született publikációk, lezárult és folyamatban lévő kutatások, romológia témában jártas szakember-állomány elérhetőségekkel) egy helyen nyilvánosságot kapjon. Ezáltal az egyetemen belüli kutatók egy-egy téma, tervezett kutatás során könnyebben kapcsolatba léphetnek. Ebben az informatikai fejlesztésben számítunk az Integrációs Bizottság támogatására.
3. A Romológia Kutatóközpont feladatai között már szerepel a romológia témában a hazai kutatóműhelyekben megjelenő tartalmak, eredmények feletti szakmai „kontroll”, véleménynyilvánítás a kutatások beszédmódjának, tudományosságának a közös síkra helyezése érdekében. Ezt a szakmai vitát, értékelést az egyetemen belül feltárt munkákkal kapcsolatban is el kell végezni és törekedni kell a közös álláspontok, alapok lejtételére a PTE-n e témában dolgozó szakemberek között.

GALÉRIA



Kalmár Lajos fotója

4. Nyilvánosság: A szakmai vita után a PTE erőforrás térképe és szakmai eredményei megjelennek a Romológia Kutatóközpont honlapján, ez kiegészül a Kutatóközpont kapcsolati hálójába illeszkedő többi hazai műhely, szakemberek eredményeivel, elérhetőségeivel, adataival.

5. A Romológia c. folyóirat elindulása után szenteljen egy blokkot ennek az egyetemi erőforrás feltárásnak. Egy-egy romológiai téma köré szerveződő cikkek, eredmények összevetésére, vitájára, értelmezéseire nyíljon itt lehetőség.

A lap elektronikus formátumának terjesztése, reklámozása a PTE karai, intézetei, tanszékei számára, akár témák szerint meg is célozva az adott lapszám iránt feltételezhetően érdeklődő egységeket, módszertani segítséggel, hol és hogyan tudnák e tartalmakat beépíteni képzéseikbe.

6. A Romológia Kutatóközpont nem csak gyűjthetné az egyes egységekben folyó romológiai érdeklődésű kutatások eredményeit, de közös, összegyűjtési, vagy több szervezeti egységet érintő kutatási projekteket is tervezhetne, azokra a Pályázati és Innovációs Iroda, valamint az Integrációs Bizottság segítségével forrásokat tárhatna fel és pályázatokat készíthetne elő, továbbá koordinálná azok közös lebonyolítását. A közös kutatómunka a közös szemléletformálás irányába is vezet.

7. Az egyetem vezetése és az Integrációs Bizottság támogatásával közös terepmunka, terepgyakorlatok megszervezése a valós problémák és helyzet megismerésére – közös szemlélet formálása.

8. Campus kreditként a korábban a BTK-n futó Bevezetés a romológiába c. alapozó ismereteket közlő tantárgy felvételi lehetőségének megteremtése valamennyi kar valamennyi hallgatója számára. Az anyagi fedezet megteremtése az Integrációs Bizottság és az egyetem feladata, elképzelhető a részt vevő oktatók kötelező óraszámába történő beszámítása is.

9. PTE oktatók, kutatók számára információs felület kialakítása a Romológia Kutatóközpont honlapján, amelyen keresztül aktuális kérdésekre, problémafelvetéseikre választ kaphatnak.

10. A PTE-n dolgozó kollégák számára valamiféle képzés, ismeretközlő forma kitervelése az alapvető cigánysággal kapcsolatos tudástartalmak átadására, elsajátítására. Integrációs Bizottság, PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék munkatársai bevonásával, de mindenképpen az érintett célcsoportban történő igényfelméréssel kéne kialakítani annak formáját és kereteit.

11. Publikációs felület és lehetőség mind a Romológia Kutatóközpont honlapján, mind a Romológia c. folyóiratban a témában érdekelt egyetemi kollégáknak.

12. A PTE-n bármilyen cigánysággal kapcsolatos – akár a tartalom, akár a célcsoport oldaláról nézve – képzési kínálat összegyűjtése, összekapcsolása egy információs felületen – PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék honlapja megfelelő linkekkel alkalmasnak tűnik e feladatra, hogy a képzési kínálat egy helyről elérhető legyen az érdeklődők számára.

13. E képzések jövőbeni közös kialakítása és koordinációja szervezés-technikai oldalról az Integrációs Bizottság, szakmai oldalról a PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék támogatásával.

Irodalom

- DEMETER Endre (2013): Kutatási témák és adekvát módszerek a szakkollégiumuk megismeréséhez, különös figyelemmel a roma szakkollégiumokra³ (megjelenés előtt)
- CSERTI CSAPÓ Tibor (2010, szerk.): Esélyegyenlőség a felsőoktatásban I-III.: GYPSY STUDIES – CIGÁNY TANULMÁNYOK 23-24-25. PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Pécs
- FORRAY R. Katalin – PÁLMAINÉ ORSÓS Anna (2010): Hátrányos helyzetű vagy kulturális kisebbség – cigány programok. *Educatio* 19. szám. 75-87.
- FORRAY R. Katalin (2012): Cigány diákok a felsőoktatásban. In: Kozma Tamás – Perjés István (szerk.): Új kutatások a neveléstudományokban. MTA Pedagógiai Tudományos Bizottsága-ELTE Eötvös Kiadó, 265-298.
- NEMZETI TÁRSADALMI ÉS FELZÁRKÓZÁSI STRATÉGIA – mélyszegénység, gyermekszegénység, romák (2011-2020.) Budapest, 2011. november <http://romagov.kormany.hu/nemzeti-tarsadalmi-felzarkozasi-strategia> (2013.05.12.)
- PEDAGÓGIAI PROGRAM (2013) Békési Andrea – Csovcics Erika – Dr. Orsós Anna – Dr. Varga Aranka – Jakab Natália – Szemenyei Mariann. Romológia és Nevelésszociológia Tanszék irattár, Pécs
- PTE ROMA STRATÉGIA, Kézirat 2013. <http://nevtud.btk.pte.hu/menu/45/21> (2013.05.14)
- ROMOLÓGIAI KUTATÓKÖZPONT (2012) a kiadványt a tanszék munkatársai állították össze (szerk. Cserti Csapó Tibor) Central Press Kaposvár
- WHSZ SZERVEZETI ÉS MŰKÖDÉSI SZABÁLYZATA (2012) PTE honlapjának szakkollégium alhonlapján <http://wlislocki.pte.hu/index.php?mid=36&parent=2>

Jegyzetek

- 1 A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (NTFS) az Európai Bizottság által 2011-ben jóváhagyott „A nemzeti romaintegrációs stratégiák uniós keretrendszere 2020-ig” című dokumentumban foglaltakhoz illeszkedik. Az NTFS a szegénység elleni fellépés érdekében megfogalmazott felzárkózáspolitikát helyezi középpontba, emellett hangsúlyos célja a roma közösségek kirekesztése ellen ható folyamatok megelőzése, felszámolása. Nemzeti Társadalmi és Felzárkózási Stratégia – mélyszegénység, gyermekszegénység, romák (2011-2020.) Budapest, 2011. november <http://romagov.kormany.hu/nemzeti-tarsadalmi-felzarkozasi-strategia>
- 2 A PTE BTK 226. Kari Tanácsa 2012. március 7-i ülésén egyhangúlag támogatott Romológiai Kutatóközpont, a PTE BTK Neveléstudományi Intézetén belül, a Romológia és Nevelésszociológia Tanszék keretei között működik illeszkedve a Pécsi Tudományegyetem szervezeti struktúrájába a hatályos SZMSZ rendelkezései szerint. A Kutatóközpont nyitott az egyetem más karai és tanszékei felé, továbbá más hazai és külföldi felső-

oktatási intézmények és kutatóintézetek irányába. A tudományos együttműködés minden formáját preferálva a kutatóközpont egyik célja a minél szélesebb körű szakmai kapcsolati háló kiépítése.

- 3 A tanulmány a TÁMOP-4.2.2/B-10/1-2010-0029 „Tudományos képzés műhelyeinek támogatása a Pécsi Tudományegyetemen” projekt keretében készült.



Prof. Dr. Forray R. Katalin professor emerita, a PTE BTK Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, valamint a Wislocki Henrik Szakkollégium egyik alapító tagja

Milyen emlékei vannak a Wislocki Henrik Szakkollégium létrejötte kapcsán?

Emlékszem, hogyan építettük és rendeztük be az első szakkollégiumi szobánkat, hogyan készültek, alakultak a dekorációk, hogyan került a polcokra mind több könyv, hogyan vált megszokott látvánnyá a teát szürcsölő és beszélgető fiatalok hada az élénk színű hallgatói szobában. De emlékezetes maradt a számomra, hogy amikor az első cigány diákok megjelentek, akkor azzal kezdték, hogy a portás, az egyetemi portás nem akarta beengedni őket. Minek jönnek ide cigányok? – gondolhatta magában ez a portás. Összevesztem akkoriban mindenféle portásokkal, előbb-utóbb aztán elmaradtak ezek a konfliktusos helyzetek. Ebben az is közrejátszott azt hiszem, hogy féltékeny voltam a Gandhiból érkező első hallgatóink. Nehezen oldódtak a számukra is idegen környezetben, szerettek együtt lenni, így érezték magukat biztonságban. És ezáltal aztán feltűnőek voltak. Ez is egy emlékezetes apróság a számomra. Ahogyan nagyon nagy öröm volt nekem, amikor láttam, láttuk azt, hogy ezek a kis csoportcskák fellazulnak, és már nem ők: a fekete hajú, kreol bőrű fiúk, lányok, hanem mindenféle színű és alkatú fiatalok együtt hülyéskednek és beszélgetnek egymással a folyosókon.